

POLSKA
SPÓŁKA GAZOWNICTWA

SPRAWOZDANIE ROCZNE
z realizacji Programu zgodności
w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

Warszawa, marzec 2023 r.

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

Spis treści:

1. Wstęp.....	2
2. Podstawa prawna działań podejmowanych w obszarze Programu zgodności.....	4
3. Działania podjęte w ramach Programu zgodności.....	5
4. Obowiązek szkoleniowy.....	12
5. Skargi i wnioski dotyczące Programu zgodności.....	15
6. Środki ochrony informacji sensytywnych.....	19
7. Podsumowanie.....	22

1. Wstęp

Działając na podstawie art. 9d ust. 5a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2022 r. poz. 1385, z późn.zm.) Inspektor ds. spraw zgodności, zwany dalej również Inspektorem, przedkłada sprawozdanie zawierające opis działań podjętych w celu realizacji obowiązującego Programu zgodności, czyli programu zapewnienia niedyskryminacyjnego traktowania użytkowników systemu dystrybucyjnego w 2022 r. Złożenie przedmiotowego dokumentu do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (dalej: „Prezes URE” lub „Regulator” bądź „Organ Regulacyjny”), stanowi jednocześnie wypełnienie obowiązku sprawozdawczego przewidzianego w treści Programu zgodności (pkt III.2.ppkt 3 Programu). W sprawozdaniu została szczegółowo omówiona aktywność Spółki oraz Inspektora ds. zgodności zrealizowana w ubiegłym roku na gruncie przepisów Programu, podjęte i wykonane działania i inicjatywy, w tym w obszarze zwiększenia świadomości pracowników o regułach zgodności i niezależności operatorskiej, wdrożone zmiany oraz wydane opinie i stanowiska.

Za nadzorowanie przestrzegania Programu zgodności i niezależności Operatora Systemu Dystrybucyjnego (dalej: „OSD”) w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o., (dalej: „Spółka” lub „PSG”), odpowiedzialny jest Inspektor ds. zgodności będący równocześnie Kierownikiem Biura zgodności. Inspektor ds. zgodności w PSG zajmuje stanowisko niezależne podległe bezpośrednio Prezesowi Zarządu Spółki. Wymogi dotyczące zatrudnienia inspektora wynikają z przepisów Prawa energetycznego oraz Programu zgodności. W myśl pkt I.2. oraz pkt II. ppkt 5. Programu zgodności Inspektor podlega bezpośrednio Zarządowi Spółki, a zajmowane przez niego stanowisko jest stanowiskiem odrębnym i nie może być łączone z innymi funkcjami lub stanowiskami. Przedmiotowy przepis Programu pozostaje w zgodzie z wymogami ustawowymi stanowiącymi, że Inspektor powinien być swoich działaniach niezależny – art. 9d ust. 5 Prawa energetycznego.

Inspektor ds. zgodności jako Kierownik Biura zgodności zajmuje się również zagadnieniami wynikającymi z prawa antymonopolowego, co sprzyja budowaniu świadomości Spółki w obszarze reguł zgodności obowiązujących Operatora, ponieważ częstokroć te same stany faktyczne mogą rodzić ryzyka zarówno na gruncie

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

przepisów energetycznych jak również antymonopolowych. Ponadto zgodnie z zasadami identyfikacji kluczowych stanowisk pracy w PSG stanowisko Inspektora zostało uznane za Kluczowe Stanowisko Pracy o charakterze strategicznym dla Spółki, co sprzyja budowaniu świadomości wśród pracowników o znaczeniu Programu zgodności w działalności OSD.

W zakresie wdrażania Programu oraz jego bieżącej realizacji Inspektor współpracuje z Koordynatorami ds. programu zgodności (dalej: „Koordynatorami”), którzy swoją funkcję pełnią we wszystkich Oddziałach Zakładach Gazowniczych Spółki. Koordynatorzy ściśle współpracują z Inspektorem przy rozpatrywaniu spraw o zasięgu lokalnym zgłaszanych do rozpatrzenia na gruncie Programu zgodności oraz realizują obowiązek szkoleniowy wobec nowozatrudnionych pracowników w jednostkach terenowych Spółki. Działalność Koordynatorów ma szczególne znaczenie dla zapewnienia przestrzegania reguł zgodności przez całą Spółkę, w szczególności Gazownie oraz Placówki Gazownicze. Poprzez współdziałanie z Koordynatorami Inspektor uzyskuje dostęp do informacji o większej liczbie zdarzeń potencjalnie ryzykownych i dzięki temu może im przeciwdziałać. W 2022 roku miały miejsce zmiany dotyczące osób pełniących funkcję Koordynatora w Oddziałach Zakładach Gazowniczych w Opolu, Gdańsku, Krakowie oraz w Warszawie.

Realizacja przepisów Programu zgodności w PSG ma priorytetowe i strategiczne znaczenie, mając na względzie historię, skalę i zakres działalności prowadzonej przez Spółkę. Polska Spółka Gazownictwa jest nowoczesnym przedsiębiorstwem o bogatych tradycjach czerpiących doświadczenie z ponad 160 – letniej historii gazownictwa na ziemiach polskich. PSG jest największym w Europie Operatorem Systemu Dystrybucyjnego Gazu. Spółka eksploatuje sieć gazową o łącznej długości 206,5 tys. km, co stanowi około 97% sieci dystrybucyjnej gazu w Polsce, poprzez którą dostarcza rocznie ponad 11,5 mld m³ paliwa gazowego do ponad 7,5 mln Klientów. PSG świadczy usługę dystrybucji w 1717 gminach, co przy ogólnej liczbie 2477 gmin daje stopień gazyfikacji na poziomie 69,32 %. Spółka realizuje działania, które w zeszłym roku zaowocowały zawarciem ponad 48,9 tys. umów przyłączeniowych, a których efektem będzie budowa kolejnych 57,7 tys. przyłączy do sieci gazowej. Do końca 2022 r. roku wydano prawie 116,8 tys. warunków przyłączeniowych. Dążeniem Spółki jest nie tylko zapewnienie bezpieczeństwa dostarczania paliw gazowych, ale również zagwarantowanie najwyższego poziomu realizacji umów z użytkownikami systemu oraz obsługi odbiorców, który to cel jest osiąganym dzięki zachowaniu postanowień Programu zgodności oraz dodatkowych dokumentów regulujących działalność Operatora.

W ubiegłym roku miała miejsce istotna zmiana kapitałowa, która bezpośrednio oddziałuje na PSG, czyli zmiana właścicielska z PGNiG S.A. na PKN Orlen S.A. będąca efektem połączenia wskazanych podmiotów w formie przejęcia PGNiG S.A. przez PKN Orlen S.A. W efekcie tej transakcji PSG stała się częścią holdingu liczącego ok. 260 spółek, dla których spółką dominującą jest PKN Orlen S.A. Multikoncern, którego PSG stało się częścią skupia spółki działające w sektorze energetycznym, rafineryjnym, petrochemicznym i detalicznym w regionie Europy Środkowo-Wschodniej. Do holdingu należą podmioty będące przedsiębiorstwami energetycznymi w rozumieniu art. 3 pkt 12 Prawa energetycznego, w tym spółki prowadzące działalność w zakresie obrotu paliwami gazowymi. PKN Orlen S.A. podobnie jest poprzedni jedyny wspólnik PSG, czyli PGNiG S.A. posiada koncesję na obrót paliwami gazowymi ważną do dnia 31.12.2025 r. i równocześnie status Zleceniodawcy Usługi Dystrybucji z uwagi na zawartą z PSG Sp. z o.o. umowę na świadczenie usługi dystrybucji paliwa gazowego. Tym samym

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

w relacji z PSG, objętą reżimem prawno-regulacyjnym funkcjonowania gazowego OSD, uregulowanym w przepisach Prawa energetycznego, obowiązują obostrzenia dotyczące między innymi zakresu dopuszczalnego nadzoru właścicielskiego oraz zakazu wymiany informacji sensytywnych.

Przestrzeganie reguł zgodności zważywszy na fakt, że PSG należy do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, a od dnia 2 listopada 2022 r. jest nim Grupa Kapitałowa Orlen, do której należą sprzedawcy paliwa gazowego posiadający największy udział w hurtowym i detalicznym rynku sprzedaży paliwa gazowego (PGNiG Obrót Detaliczny sp. z o.o.) stanowi fundamentalny obszar aktywności Spółki. Od 2019 r., czyli po opublikowaniu przez Prezesa URE nowych Wytycznych w zakresie Programów zgodności, znaczenie obszaru zgodności w Spółce wzrosło, ze względu na obszary, które zostały ujęte w ww. Wytycznych. Zgodnie z Programem zgodności fakt umiejscowienia operatora w strukturze przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo nie może w żadnym stopniu wpływać na pełnione przez operatora funkcje a OSD powinien być niezależnym, bezstronnym i transparentnym moderatorem rozwoju rynku. Inspektor oraz kadra menedżerska w PSG dokładają starań, aby sprostać nowym wyzwaniom oraz aby zasady wynikające z Programu zgodności były respektowane przez pracowników każdego szczebla organizacji.

2. Podstawa prawna działań podejmowanych w obszarze Programu zgodności

Inspektor ds. zgodności realizował swoje działania w 2022 r. w oparciu o normy Programu zgodności oraz przepisy prawa powszechnie obowiązującego, w szczególności ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne. W zakresie działalności opiniodawczej Inspektor sięgał również do przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylającej dyrektywę 2003/55/WE.

Poniżej opis kluczowych regulacji prawnych wykorzystywanych w działalności Inspektora w 2022 r. Podstawowym aktem prawnym stosowanym przez Inspektora w bieżącej działalności jest Program zgodności. W PSG obowiązuje Program zatwierdzony przez Prezesa URE decyzją z dnia 26 sierpnia 2013 r. nr DRR-7125-21(4) /2013/MKo1, która następnie została zmieniona przez Prezesa URE decyzją z dnia 14 października 2013 r. nr DRR-7125-21(7) /2013/MKo1 oraz zaktualizowany decyzją Prezesa URE z dnia 19 października 2021 r. nr DRR.WRD.748.4.3.2019.APo. W 2019 r. rozpoczęły się prace zainicjowane przez Organ Regulacyjny, których celem była zmiana obowiązującego Programu w kierunku zaostrzenia reguł zgodności i niezależności OSD. Zakresem zmiany zostały objęte przede wszystkim takie obszary jak uszczegółowienie reguł niezależności operatorskiej, minimalny zakres przedmiotowy Programu, funkcjonowanie ICT, odrębność w zakresie marki OSD, zasady prowadzenia komunikacji, marketingu i działalności B+R przez Operatora oraz rozbudowane zasady ochrony danych sensytywnych. W ramach tego procesu Operator, odpowiadając na wezwania Prezesa URE, przedkładał kolejne wersje nowego Programu zgodności, argumentując swoje stanowisko w odniesieniu do poszczególnych żądań Organu Regulacyjnego. W dniu 19 października 2021 r. zakończył się proces konsultacji zmiany Programu zgodności dla PSG, tj. decyzją nr DRR.WRD.748.4.03.2019.APo z dnia 19 października 2022 r. Prezes URE zatwierdził aktualizację Programu zgodności dla Spółki. Zmieniony Program zgodności obowiązuje w Spółce od 28 kwietnia 2022 roku.

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

Program zgodności oraz Wytyczne do Programu zgodności z 2019 r., to kluczowe dokumenty regulujące funkcjonowanie OSD w odniesieniu do innych uczestników rynku w zakresie przestrzegania zasady równoprawnego traktowania. Jednak podstawowym dokumentem, z którego wynikają obostrzenia dla działalności operatorskiej jest ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, w szczególności art. 9d określający reguły i warunki samodzielności decyzyjnej OSD. Zgodnie z powołanym przepisem prawa OSD będący w strukturze przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo pozostaje pod względem formy prawnej i organizacyjnej oraz podejmowania decyzji niezależny od innych działalności niezwiązanych z dystrybucją paliw gazowych. Operator systemu dystrybucyjnego ma prawo podejmować niezależne decyzje w zakresie majątku niezbędnego do wykonywania działalności gospodarczej w zakresie dystrybucji paliw gazowych, natomiast osoby odpowiedzialne za zarządzanie operatorem mają zapewnioną możliwość niezależnego działania. Ponadto organ przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo nie może wydawać Operatorowi Sieciowemu poleceń dotyczących jego bieżącej działalności. Operator powinien mieć pełną niezależność w zakresie zatwierdzonego planu finansowego. PSG oraz Zarząd Spółki wykonują swoje zadania zgodnie z kryteriami niezależności operatorskiej wyrażonymi w ww. przepisach Prawa energetycznego.

Inspektor w bieżącej działalności stosuje wytyczne nie tylko organów krajowych, ale często odwołuje się również do wytycznych unijnych wydawanych przez CEER (*The Council of European Energy Regulators*) oraz ACER (*Agency for the Cooperation of Energy Regulators*) zawierających interpretacje przepisów dotyczących funkcji Operatora oraz zakresu autonomii operatorskiej. W przedmiotowych dokumentach podkreśla się, że nowe wyzwania i zadania dla OSD powinny być realizowane w myśl zasady, że kluczową rolą OSD jest zachowanie neutralności w kontaktach zewnętrznych z przedsiębiorstwami energetycznymi, ponieważ niedyskryminacyjny dostęp do sieci dystrybucyjnej decyduje o dostępie dostawcy do odbiorców na poziomie detalicznym. Inspektor w swoich stanowiskach przedstawiał szerokie spektrum aspektów i problemów, odnosząc się nie tylko do postanowień Programu zgodności, ale także opracował kierunkowych takich jak ww. dokumenty. Takie kompleksowe podejście miało na celu zmniejszenie ryzyka dokonania nieprawidłowej interpretacji i rekomendacji co do dalszych działań.

3. Działania podjęte w ramach Programu zgodności

W 2022 roku Inspektor realizował spoczywające na nim obowiązki wynikające z treści Programu zgodności oraz przepisów Prawa energetycznego. Podejmowane działania służyły kontynuowaniu działań rozpoczętych w latach ubiegłych. Ponadto wdrożone zostały nowe rozwiązania oraz ulepszone istniejące narzędzia. Inspektor dokładał starań, aby wykonywane zadania przyniosły korzyści jakościowe dla Spółki oraz zabezpieczyły przedsiębiorcę przed zarzutami naruszenia postanowień Programu zgodności lub przepisów dotyczących niezależności OSD. Kluczowym celem działań Inspektora była ochrona interesów odbiorców paliwa gazowego oraz zapewnienie realizacji przez PSG roli niezależnego, bezstronnego i transparentnego moderatora rozwoju rynku gazu. Inspektor czuwał, aby reguła równego i niedyskryminacyjnego traktowania użytkowników systemu dystrybucyjnego była przestrzegana przez pracowników Spółki, dlatego jednym z głównych obszarów działalności Inspektora było wdrażanie rozwiązań służących podniesieniu poziomu świadomości pracowników. Jasność, przejrzystość, transparentność, przystępny

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

przekaz stanowiły główne kryteria, którymi kierował się Inspektor przy opracowywaniu mechanizmów realizacji postanowień Programu.

Realizując zadania w obszarze Programu zgodności oraz niezależności OSD w 2022 r. Inspektor stosował mechanizmy, których celem było przede wszystkim utrwalenie wśród pracowników Spółki wiedzy w zakresie obostrzeń prawno-regulacyjnych obowiązujących Operatora Sieciowego, w tym reguł zgodności, tak aby nie doszło do zaistnienia naruszenia. Kluczowym elementem aktywności Inspektora było wydawanie opinii oraz stanowisk, zawierających ocenę rozpatrywanych stanów faktycznych i ryzyk związanych z podjęciem określonych działań. Wydając opinie, Inspektor wielokrotnie wskazywał rekomendowany kierunek działań wyłączający lub istotnie ograniczający ryzyka wynikające z Programu zgodności. W ubiegłym roku Inspektor opiniował zagadnienia przede wszystkim z obszaru badań i rozwoju, komunikacji, zakupów, nieruchomości, ICT, rozwoju sieci gazowej, wdrożenia regulacji holdingowych, spraw międzynarodowych (tj. nawiązania współpracy z OSD z innych krajów), ochrony informacji sensytywnych, projektów, controllingu oraz inwestycji. Aktywność obszarów merytorycznych występujących do Inspektora lub Koordynatorów ds. zgodności o zajęcie stanowiska odnośnie danego zagadnienia potwierdziło istotne znaczenie reguł zgodności w codziennej działalności Spółki. Ponadto liczne pytania dotyczące stosowania reguł Programu w odniesieniu do aspektów finansowych dowodzą, że zrozumienie tych zasad jest coraz większe w obszarach, które nie dotyczą podstawowych zadań Operatora.

W ubiegłym roku Inspektor aktywnie współpracował z Departamentem Rozwoju oraz Departamentem Transformacji Energetycznej w zakresie realizacji projektów badawczo-rozwojowych i innowacyjnych. Opiniując zagadnienia z tej dziedziny Inspektor posiłkował się również wymogami wynikającymi z nowych Wytocznych do Programu zgodności oraz samego Programu zgodności, które określają warunki, jakie OSD powinien spełnić w zakresie działalności badawczo-rozwojowej. W zaktualizowanym Programie zgodności wskazano, że działalność badawczo-rozwojowa Operatora powinna być prowadzona na zasadach transparentnych i niedyskryminujących, w szczególności proces doboru partnerów powinien być otwarty i transparentny oraz nie powinno być możliwe prowadzenie jakiegokolwiek działalności badawczo-rozwojowej na polecenie innych podmiotów przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo.

W swoich opiniach dotyczących kwestii B+R+I Inspektor zaznaczał, że jakakolwiek współpraca w tym obszarze nie może prowadzić do naruszeń zasad ochrony wrażliwych danych operatorskich. W Spółce obowiązuje „Regulamin współpracy badawczo-rozwojowej i innowacyjnej z jednostkami zewnętrznymi”, który został opublikowany na stronie internetowej PSG, tak aby zainteresowane podmioty miały jednakowy dostęp do jego treści określającej zasady wyboru partnerów przy realizacji projektów badawczo-rozwojowych i innowacyjnych. Celem opracowania i udostępnienia „Regulaminu” było określenie zasad współpracy z jednostkami zewnętrznymi, mając na względzie wymóg regulacyjny stanowiący o tym, że infrastruktura operatora, jak również informacje będące w jego posiadaniu powinny być dostępne dla wszystkich na równych zasadach a infrastruktura powinna być wykorzystywana dla poprawy efektywności produkcji i konsumpcji paliw gazowych.

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

Treść „Regulaminu współpracy badawczo-rozwojowej i innowacyjnej PSG sp. z o.o. z jednostkami zewnętrznymi” odpowiada zasadom dotyczącym prowadzenia działalności B+R+I przez OSD określonym w Wytycznych do Programu zgodności z 2019 r., oraz w Programie zgodności. Zgodnie z celem „Regulaminu” jego przyjęcie było związane z koniecznością zapewnienia przestrzegania przepisów Prawa energetycznego dotyczących niezależności OSD, w szczególności art. 9d ust. 1d, 1e, 1h oraz ust. 3. Odesłanie do reguł niezależności oraz zasad Programu zgodności zostało kilkakrotnie ujęte w „Regulaminie”, tj. w pkt I.2, I.3, IV.1.2.2, IV.1.3.1-1.3.4, IV.1.5.2. W treści Regulaminu zostało zaakcentowane, że jednostki zewnętrzne przyjmują do akceptującej wiadomości, że udział PSG w zakresie prowadzenia prac badawczo-rozwojowych i innowacyjnych objęty jest ograniczeniami wynikającymi z posiadania przez PSG statusu OSD. Ponadto „Regulamin” stanowi, że Spółka może angażować się w projekty badawczo-rozwojowe i innowacyjne, których rezultaty mają w założeniu służyć zapewnieniu efektywnego i niezawodnego świadczenia usług dystrybucji paliw gazowych lub realizacji zadań ustawowych OSD.

„Regulamin” określa dwa tryby postępowania w zakresie zgłaszania i wyboru projektów badawczo-rozwojowych lub innowacyjnych (tryb podstawowy oraz szczególny). Zgłaszający pomysł zobowiązany jest każdorazowo uwzględnić konieczność dochowania wymogów przewidzianych powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, w tym zwłaszcza przepisami Prawa energetycznego, jak również Programu zgodności (pkt 1.3.1 „Regulaminu”). W myśl postanowień „Regulaminu” w przypadku stwierdzenia przez PSG, że nawiązanie lub kontynuowanie współpracy narusza ograniczenia w zakresie niezależności operatorskiej lub reguł zgodności albo że występuje poważne ryzyko naruszenia tych ograniczeń PSG jest uprawniona do natychmiastowego zakończenia współpracy ze zgłaszającym, w tym – w zależności od etapu zaangażowania współpracy – do pozostawienia zgłoszenia bez rozpatrzenia, odrzucenia zgłoszenia, niezawarcia umowy lub rozwiązania umowy bez wypowiedzenia (pkt 1.3.4 „Regulaminu”). W lutym zeszłego roku „Regulamin” został opublikowany na stronie internetowej PSG w zakładce „Dla kontrahenta” – „Innowacje” i jest obecnie dostępny dla wszystkich zainteresowanych współpracą ze Spółką w obszarze działalności B+R+I. Ponadto należy wskazać, że „Regulamin” został udostępniony także w języku angielskim, tak aby ułatwić dokonywanie zgłoszeń przez podmioty zagraniczne.

Inspektor we współpracy z Departamentem Rozwoju oraz Departamentem Transformacji Energetycznej uczestniczył w opiniowaniu porozumień, które Spółka zawierała z podmiotami zewnętrznymi. Celem tych porozumień było zainicjowanie współdziałania owocującego bardziej efektywną realizacją inwestycji sieciowych z pożytkiem dla odbiorców paliwa gazowego oraz stworzenie możliwości rozwoju rynku OZE oraz synergii z tym sektorem. W zeszłym roku PSG przystąpiła do Mazowieckiej Doliny Wodorowej, która działa jako klaster wodorowy ułatwiający nawiązanie współpracy i podjęcie działań zmierzających do budowy i rozwoju gospodarki wodorowej, w tym stworzenia otoczenia biznesowego i technologicznego oraz badawczo-rozwojowego. Każdorazowo Inspektor weryfikował treść uzgadnianych porozumień, zaznaczał i wprowadzał zmiany podkreślające odmienną otoczenie prawno-regulacyjne, w którym funkcjonuje Operator i konieczność stosowania reguł zgodności i niezależności OSD przy wykonywaniu postanowień tych umów. Przestrzeganie Programu

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

zgodności było zapewniane przede wszystkim poprzez wprowadzenie odpowiednich klauzul umownych nakładających taki obowiązek na strony umowy pod sankcją kary umownej.

W ubiegłym roku Inspektor opiniował liczne zagadnienia dotyczące funkcjonowania obszaru ICT oraz bezpieczeństwa teleinformatycznego, w tym obszaru cyberbezpieczeństwa w odniesieniu do prawidłowego stosowania zasad zgodności oraz niezależności OSD. Inspektor był zaangażowany w projekty, których celem było wdrażanie rozwiązań informatycznych mających wpływ na sposób wykonywania zadań ustawowych przez OSD. W swoich stanowiskach Inspektor akcentował obostrzenia wynikające ze zaktualizowanego Programu zgodności oraz Wytocznych z 2019 r., czyli między innymi konieczność wykazania rynkowości oraz korzyści jakościowych wdrożenia danego narzędzia. Ważnym aspektem, który każdorazowo był podawany jako wymóg konieczny było zapewnienie zasad ochrony informacji sensytywnych i niedopuszczenie do uzyskania dostępu do niech przez nieuprawnione podmioty, czyli między innymi przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo, do którego należy Operator.

W zakresie systemów IT dotyczących podstawowej działalności OSD, Inspektor wskazywał, że ich nabycie powinno być samodzielną decyzją OSD, zgodnie z regułą wyrażoną w przepisach Prawa energetycznego (art. 9d ust. 1e pkt 4) stanowiącą, że Operator posiada niezależność w odniesieniu do bieżącej działalności oraz budowy sieci lub jej modernizacji w granicach zatwierdzonego planu finansowego. Inspektor w swoich opiniach przedstawiał interpretacje kierunkowe bazujące na postanowieniach Programu, w myśl których rozwiązania informatyczne wspierające działalność operacyjną operatora w obszarze zarządzania majątkiem, zarządzania siecią (dyspozycje, obsługa ruchowa), inwestycji, rozwoju, przyłączania odbiorców, gospodarki materiałowej, usług dystrybucyjnych, obsługi odbiorców powinny być zrealizowane w postaci infrastruktury ICT fizycznie odrębnej i niezależnej od przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo lub spółek wchodzących w jego skład oraz zarządzane przez służby bezpośrednio podległe Operatorowi.

Tak jak w poprzednich latach licznie opinie wydawane przez Inspektora dotyczyły działalności marketingowej oraz identyfikacji wizualnej Spółki, a także prawidłowej polityki komunikacyjnej wewnątrz i na zewnątrz organizacji, w tym w ramach dawnej GK PGNiG oraz już nowej GK Orlen. Niewątpliwie dużym ułatwieniem we właściwym komunikowaniu roli PSG na rynku gazu, czyli niezależnego OSD, jest posiadanie odrębnego znaku towarowego, który odróżnia PSG od holdingu, jednakże nadal powstają wątpliwe sytuacje, które wymagają bieżącego reagowania. Inspektor, wydając opinie w zakresie działalności marketingowej i komunikacyjnej Spółki wielokrotnie korzystał z interpretacji zawartych w Wytocznych do Programu zgodności. Inspektor wydawał rekomendacje spójne z postanowieniami Programu zgodności stanowiącymi, że działania podejmowane przez Operatora powinny prowadzić do uzyskania czytelnej i spójnej identyfikacji rynkowej oraz odróżnienia Operatora od innych podmiotów przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo. Działania marketingowe oraz sponsoringowe PSG są realizowane na bazie własnej strategii marketingowej i służą promowaniu działalności OSD, w tym edukacji w tym zakresie.

Należy zaznaczyć, że PSG zachowuje odrębność komunikacyjną w wielu obszarach, między innymi Spółka posiada adresy e-mail niezależne od holdingu, odrębną stroną

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

internetową oraz intranetową jak również własne konta w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram, LinkedIn, YouTube). Inspektor na bieżąco weryfikuje treści umieszczane przez PSG w mediach społecznościowych i w razie wątpliwości co do ich prawidłowości podejmuje działania w zakresie zmiany lub usunięcia zanegowanych treści. Spółka wydaje własny magazyn branżowy „Gazpress” dedykowany jej pracownikom, w którym poruszane są kwestie istotne z perspektywy pracy u gazowego Operatora oraz wydarzeń, inicjatyw dotyczących działalności OSD. Narzędziami przeznaczonymi do rozpowszechniania informacji o roli Operatora są także „PSG TV” oraz cyklicznie nagrywane filmy poruszające tematykę zadań OSD, w dużej mierze publikowane również na stronie internetowej Spółki, między innymi dotyczące pracy pogotowia gazowego, przyłączenia do sieci gazowej, funkcjonowania stacji redukcyjno-pomiarowych czy stacji LNG.

W ubiegłym roku tak jak w poprzednich latach część pytań dotyczyła wspólnego zajmowania nieruchomości przez PSG oraz spółki obrotowe z dawnej GK PGNiG, tj. PGNiG S.A., PGNiG OD sp. z o.o. W przypadku nowych stanów faktycznych pytania dotyczyły kwestii dopuszczalności prowadzenia aktywności przez Operatora i spółkę obrotu w tej samej lokalizacji. W swoich opiniach Inspektor akcentował, że zgodnie z Wytycznymi do Programu zgodności oraz zaktualizowanym Programem zgodności, najbardziej pożądaną sytuacją są oddzielne lokalizacje (adresy) jednostek organizacyjnych Operatora i spółek wchodzących w skład przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, ponieważ służy to zapewnieniu przejrzystości działania Operatora i eliminuje możliwość dyskryminacji użytkowników systemu dystrybucyjnego i nieuprawnionego przekazania informacji sensytywnych. Mając na względzie kierunek wytyczony przez Regulatora Inspektor w swoich opiniach podnosił, że nowe sytuacje w zakresie wspólnego zajmowania nieruchomości przez Operatora i przedsiębiorstwo obrotu zarówno z dawnej Grupy Kapitałowej PGNiG jak i spoza rodzimego holdingu, zwłaszcza gdy w tych lokalizacjach miałyby funkcjonować punkty obsługi klienta, nie powinny mieć miejsca. Inspektor akcentował, że takie rozwiązania mogą powodować trudności u odbiorców paliwa gazowego w zakresie właściwej identyfikacji ról pełnionych przez poszczególne podmioty na rynku gazu.

Zasady wynikające z zaktualizowanego Programu zgodności dotyczące wspólnego zajmowania nieruchomości przez OSD oraz spółkę obrotu znalazły odzwierciedlenie w regulacji wewnętrznej PSG, pn.: „Zasady oddawania nieruchomości spółki do korzystania innym podmiotom”. Przedmiotowa regulacja dotyczy bezpośrednio wspólnego zajmowania powierzchni przez Operatora oraz spółkę obrotu. Zgodnie z jej treścią w celu realizacji zasad wynikających z ustawy Prawo energetyczne oraz Programu zgodności, w szczególności zasad równoprawnego traktowania użytkowników systemu dystrybucyjnego, umowy najmu dzierżawy/inne umowy zobowiązaniowe nie powinny być zawierane przez PSG ze sprzedawcą/producentem/wytwórcą paliwa gazowego lub energii elektrycznej, jeśli wskazany przedsiębiorca w nieruchomości należącej do PSG zamierza prowadzić punkt obsługi klienta. Jego wprowadzenie w regulacji wewnętrznej PSG było efektem uzgodnień pomiędzy Inspektorem oraz obszarem odpowiedzialnym za zarządzanie nieruchomości w Spółce.

Z istotnych działań, które Spółka rozpoczęła w poprzednich latach, a które zostało udoskonalane w ubiegłym roku w odniesieniu do relacji z użytkownikami systemu

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

dystrybucyjnego należy wskazać na wprowadzenie nowej funkcjonalności tj. „Portalu Przyłączeniowego”. Dzięki Portalowi wszyscy zainteresowani korzystaniem z gazu ziemnego mogą przesłać odpowiednie dokumenty z dowolnego miejsca i przez całą dobę. Poprzez Portal można między innymi złożyć wniosek o określenie warunków i możliwości przyłączenia do sieci gazowej, zawarcie umowy o przyłączenie a także sprawdzać bieżące informacje o etapach i postępie prac przyłączeniowych, uzyskać dokumenty końcowe oraz fakturę za przyłączenie. Wydawane dokumenty są akceptowane elektronicznie, czyli bez tradycyjnego podpisu. W 2022 r. z wykorzystaniem Portalu zostało złożonych 45 tys. wniosków o przyłączenie do sieci dystrybucyjnej, natomiast 9,6 tys. klientów skorzystało z możliwości elektronicznego podpisania umowy o przyłączenie, natomiast od początku funkcjonowania Portalu, czyli od marca 2020 r. za jego pomocą złożono 183 tys. wniosków o przyłączenie do sieci dystrybucyjnej, natomiast 31 tys. osób zostało podpisanych w postaci elektronicznej za pomocą Portalu.

Inspektor uczestniczył w działaniach, które miały promować odrębność Operatora w holdingu. Projekty opracowywane jako wspólne rozwiązania w dawnej GK PGNiG były wdrażane z poszanowaniem prawa Operatora do samostanowienia i podlegały koniecznej modyfikacji w przypadku niemożności ich pogodzenia z obowiązkami Spółki Sieciowej. Inspektor dokładał starań, aby relacje pomiędzy Operatorem Sieciowym a spółką matką, nie przekraczały dopuszczalnych granic nadzoru właścicielskiego, określonego w art. 9d ust. 3 Prawa energetycznego, czyli w zakresie nadzoru nad wykonywanym przez Operatora zarządem i wykonywaną przez niego działalnością gospodarczą, w odniesieniu do rentowności zarządzanych przez niego aktywów. Dzięki efektywnej współpracy pomiędzy Inspektorem a Biurem Organizacji i Nadzoru na bieżąco oceniane były wnioski, żądania formułowane przez przedsiębiorstwo macierzyste na gruncie przepisów dotyczących autonomii operatorskiej oraz praw właścicielskich wobec OSD. Tym samym Inspektor czuwał, aby reguły unbundlingu funkcjonalnego, w tym prawo do samodzielnego działania oraz skutecznego podejmowania decyzji handlowych i operacyjnych były przestrzegane w Grupie Kapitałowej.

Działania holdingowe przewidujące czynny lub bierny udział Operatora były poddawane ocenie Inspektora na wniosek bezpośrednio Zarządu lub Dyrektorów obszarów merytorycznych oraz Dyrektorów Oddziałów Zakładów Gazowniczych. Inspektor wielokrotnie opiniował dopuszczalność udziału PSG w zakupach wspólnych realizowanych w dawnej GK PGNiG, między innymi w odniesieniu do zakupów w obszarze ICT, zakupu paliwa, świadczenia usług sprzątnięcia, zakupu ubezpieczenia oraz świadczeń pocztowych i kurierskich. Stanowiska zawierały zastrzeżenia, których spełnienie decydowało o legalności danego działania. Inspektor każdorazowo akcentował, że zakup wspólny wymaga jasnego uzasadnienia biznesowego, tzn. przedstawienia korzyści, które Spółka osiągnie dzięki realizacji zakupu wspólnego w miejsce samodzielnego nabycia, w szczególności wykazania efektywności kosztowej takiego zakupu. W swoich stanowiskach Inspektor, wykazując dopuszczalność zakupów wspólnych, sięgał między innymi do koncepcji grup zakupowych.

Część działalności Inspektora odniesieniu do relacji w przedsiębiorstwie zintegrowanym pionowo dotyczyła opiniowania dopuszczalnego zakresu wdrożenia regulacji holdingowych, czyli regulacji opracowanych przez przedsiębiorstwo macierzyste przeznaczonych do stosowania przez wszystkie lub większość podmiotów w holdingu.

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

Przedmiotowe działanie było realizowane we współdziałaniu z Biurem Regulacji. W myśl Programu zgodności umowy i procedury regulujące współpracę Operatora w ramach przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo muszą być dostosowane do wymagań unbundlingu, a w przypadku dokumentów tworzonych w przedsiębiorstwie zintegrowanym pionowo (np. różnego rodzaju procedury, polityki, regulaminy obowiązujące w całej grupie kapitałowej lub porozumienia pomiędzy spółkami z grupy kapitałowej), w skład którego wchodzi Operator przewidziane zostały rozwiązania polegające na wdrożeniu systemu weryfikacji zgodności tych dokumentów z prawem, w szczególności z przepisami odnoszącymi się do kryteriów niezależności Operatora i jego procedurami wewnętrznymi.

W PSG obowiązuje regulacja pn. „Procedura zarządzania dokumentami i zapisami”, zgodnie z którą w przypadku wewnętrznego aktu prawnego, którego opracowanie lub zmiana ma na celu wdrożenie regulacji opracowanej dawniej przez Właściciela, projekt takiego wewnętrznego aktu prawnego powinien zostać uzgodniony z Inspektorem ds. zgodności, który weryfikuje go w zakresie reguł zgodności wynikających z Programu zgodności oraz zasad niezależności Operatora Sytemu Dystrybucyjnego. W 2022 roku Inspektor opiniował wdrożenie regulacji holdingowych między innymi z obszaru finansowego, podatkowego, prawnego, projektów oraz transportu. W efekcie zgłaszanych uwag regulacje holdingowe były wdrażane jedynie częściowo, z uwzględnieniem koniecznych modyfikacji.

W ubiegłym roku Inspektor uzgadniał również udział PSG w projektach realizowalnych w dawnej GK PGNiG, w ramach których wskazywał na możliwość udziału PSG lub przedstawiał i wyjaśniał przeszkody o charakterze formalnym czy merytorycznym uniemożliwiające zaangażowanie się w dane przedsięwzięcie holdingowe oraz uzasadniał ewentualne dopuszczalne granice zaangażowania się Spółki w ich wykonanie. W poprzednim roku w ramach aktualizacji regulacji wewnętrznej dotyczącej metodyki zarządzania projektami międzyspółkowymi została potwierdzona wcześniej wypracowana ścieżka procedowania takich projektów zapewniająca niezależność decyzyjną OSD na każdym jego etapie począwszy od opracowania po finalizację. Wypracowany mechanizm jest efektywnie stosowany w praktyce. W szczególności konieczne jest każdorazowe uzyskanie zgody PSG na określoną inicjatywę oraz na rozstrzygnięcia cząstkowe w projekcie, jeśli w założeniach takiego przedsięwzięcia przewidziano udział Operatora. Z dopuszczalnego zakresu współdziałania w całości została wyłączona możliwość przekazywania jakichkolwiek danych sensytywnych OSD.

Inspektor był zaangażowany w proces połączenia PGNiG S.A. z PKN Orlen S.A. w zakresie oddziaływania tej transakcji na Operatora. Przedmiotowy proces został sfinalizowany w listopadzie 2022 r., tym samym dając podwaliny do działalności multikoncernu energetycznego, w którym PSG zachowała status gazowego Operatora Systemu Dystrybucyjnego. Inspektor czuwał przede wszystkim nad prawidłowością wymiany informacji, określając mechanizmy, które w tym zakresie zostały wdrożone. Ponadto Inspektor określał warunki, służące zapewnieniu, aby model funkcjonowania OSD w żaden sposób nie zagrażał realizacji zasady równoprawnego i niedyskryminacyjnego traktowania użytkowników systemu dystrybucyjnego.

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

Poza działaniami dotyczącymi rozpatrywania konkretnych stanów faktycznych Inspektor, wykorzystując narzędzia dostępne w Spółce, przekazuje informacje o obowiązkach spoczywających na pracownikach Operatora wynikających z Programu zgodności, po to, aby zapewnić zgodność działania Spółki oraz jej pracowników z przepisami prawa powszechnie obowiązującego, normami wewnętrznymi oraz wytycznymi formułowanymi przez krajowego Regulatora i organy unijne. Intencją Inspektora jest, aby pracownicy, realizując codzienne czynności potrafili samodzielnie ocenić, czy dane działanie jest zgodne z normami Programu i wdrożyć właściwe rozwiązanie. Niewątpliwie rodzaj zagadnień przedstawianych do analizy świadczy o tym, że pracownicy mają świadomość, że reguły zgodności i niezależności operatorskiej mogą dotyczyć każdego obszaru działalności OSD, nie tylko podstawowej, ale również wspierającej.

Warto dodać, że Inspektor ds. zgodności uczestniczy jako reprezentant Spółki w pracach grup roboczych powołanych na podstawie rządowego porozumienia sektorowego na rzecz rozwoju gospodarki wodorowej z dnia 14.10.2021 r. oraz porozumienia o współpracy na rzecz rozwoju sektora biogazu i biometanu z dnia 23.11.2021 r. w odniesieniu do kwestii prawno-regulacyjnych. Udział Inspektora pozwala na bieżącą weryfikację reguł kształtowanych dla rynku wodoru i biometanu, które w sposób nierozwierzalny wiążą się z działalnością OSD gazowego z uwagi na posiadaną infrastrukturę gazową i możliwość zatlaczania do niej odnawialnych źródeł energii. Trwający proces transformacji energetycznej w dużej mierze kierunkowo określony na poziomie Unii Europejskiej oraz rosnące znaczenie źródeł OZE w regulacjach unijnych powodują, że Operator gazowy weryfikuje możliwości zaangażowania się w nowe obszary działalności, mając na względzie obowiązujące przepisy prawa między innymi w zakresie rozdziału działalności dystrybucyjnej od obrotowej i produkcyjnej w odniesieniu do paliwa gazowego i energii elektrycznej a tym samym potrzebę wprowadzenia ewentualnych zmian legislacyjnych.

4. Obowiązek szkoleniowy

W 2022 r. Inspektor ds. zgodności organizował i przeprowadzał szkolenia wstępne oraz okresowe dla pracowników i osób zatrudnionych w PSG według zasad, które zostały opracowane w latach ubiegłych i okazały się efektywne. Szkolenia dla nowozatrudnionych pracowników były przeprowadzane we współpracy z Biurem Polityki Personalnej. W jednostkach terenowych szkolenia realizowali w znaczącej mierze Koordynatorzy ds. programu zgodności współpracujący w tym zakresie z Partnerami/Opiekunami HR. Koordynatorzy raz na kwartał raportują do Inspektora ds. zgodności informacje dotyczące zrealizowanych szkoleń, między innymi termin oraz formę szkolenia. Szkolenia odgrywały wiodącą rolę w podnoszeniu świadomości pracowników Spółki o obowiązkach wynikających z Programu zgodności.

W szkoleniach uczestniczyli wszyscy nowozatrudnieni pracownicy Spółki. Obowiązek szkoleniowy wobec pracowników rozpoczynających pracę został zrealizowany w ciągu miesiąca od dnia zatrudnienia, czyli z zachowaniem terminu ustanowionego w pkt II ppkt 8 Programu zgodności. Szkolenia z Programu zgodności były przeprowadzane także dla praktykantów oraz stażystów odbywających praktykę lub staż w PSG bez względu na zakres czynności realizowanych na rzecz Spółki.

Podobnie jak w latach ubiegłych pracownicy oraz ich przełożeni mieli zapewnioną możliwość zgłoszenia chęci uczestnictwa w szkoleniu z Programu zgodności

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

oraz przedstawienia pytań lub problematycznych kwestii do omówienia w trakcie szkolenia. Szkolenie z Programu zgodności stanowi element karty obiegowej przyjęcia do PSG, na której została wyodrębniona pozycja odnosząca się do szkolenia z Programu. W 2022 r. z Programu zgodności zostało przeszkolonych 752 nowozatrudnionych Pracowników.

Już od kilku lat w Spółce szkolenia z Programu zgodności są przeprowadzane z wykorzystaniem Platformy Szkoleniowej PSG, dzięki której pracownik może odbyć szkolenie w formie online. Jest to nowoczesne narzędzie, za pomocą którego materiały szkoleniowe są prezentowane w sposób atrakcyjny i przystępny dla pracownika, między innymi za sprawą elementów multimedialnych.

Szkolenie e-learningowe z Programu zgodności stwarza uczestnikom możliwość zapoznania się z treścią Programu, obowiązkiem przestrzegania jego postanowień oraz sankcjami w przypadku ich naruszenia. Zakres przedmiotowy szkolenia obejmuje w szczególności następujące kwestie:

- status prawno-regulacyjny PSG;
- kryteria niezależności OSD;
- reguły unbundlingu;
- granice nadzoru właścicielskiego;
- charakter prawny, cele i zakres Programu;
- obowiązki pracowników PSG i usługobiorców wynikające z Programu;
- zasady ochrony informacji sensytywnych;
- sytuacje, w których może wystąpić konflikt interesów;
- przypadki stosowania postanowień Programu w praktyce;
- komunikacją oraz sponsoringiem;
- badaniami i rozwojem;
- funkcjonowaniu OSD w holdingu;
- outsourcingiem oraz centralizacją usług oraz zakupów;
- sankcje wynikające z naruszenia Programu przez Spółkę.

Elementem szkolenia z Programu zgodności są również zagadnienia dotyczące niezależności OSD. Szkolenie e-learningowe zawiera moduł dotyczący zasad rozdziału, którymi jest objęty Operator, tj. rozdziału prawnego, księgowego oraz organizacyjnego. Ponadto w ramach szkolenia wyjaśniane są zasady autonomii operatorskiej, w tym niezależności kadry menadżerskiej OSD i jakie działania stanowią naruszenie tej reguły. W szczególności zakazy i nakazy wynikające z art. 9d ust. 1d oraz 1e Prawa energetycznego. W trakcie szkolenia prezentowane są również granice wykonywania praw nadzorczych przedsiębiorstwa macierzystego wobec Operatora Dystrybucyjnego wyznaczone przepisem art. 9d ust. 3 Prawa energetycznego. W 2022 r. materiał szkoleniowy został zaktualizowany w odniesieniu do elementów dotyczących funkcjonowania Operatora w holdingu, z uwagi na wejście PKN Orlen S.A. w prawa właścicielskie PGNiG S.A. wobec PSG.

W szkoleniu e-learningowym szczegółowo zostały przedstawione aspekty prawne i praktyczne dotyczące ochrony informacji sensytywnych oraz konfliktu interesów w rozumieniu Programu zgodności. Szkolenie zawiera liczne przykłady pozwalające lepiej

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

zrozumieć zagadnienia ujęte w Programie. Dokładne wyjaśnienie przedmiotowych zagadnień ma przeciwdziałać wszelkim nadużyciom w tym obszarze. Kluczowym zamierzeniem było jednak uświadomienie pracownikom wagi i znaczenia reguł zgodności oraz roli OSD dla prawidłowego rozwoju konkurencyjnego rynku gazu.

Ww. forma szkolenia posiada bogatą oraz ciekawą interaktywną grafikę, ponadto została tak skonstruowana, aby pracownik musiał obligatoryjnie zapoznać się z każdą częścią szkolenia. Pracownik nie może pomijać poszczególnych elementów szkolenia. Podczas szkolenia uczestnik poznaje przykłady możliwych naruszeń postanowień Programu zgodności, które zostały przedstawione w sposób czytelny i estetyczny. Celem takiego działania był jasny przekaz w zakresie praktyk, których należy unikać podczas pracy u Operatora. Szkolenie kończy się testem, który jest QUIZ-em wiedzy o Programie zgodności PSG i zasadach jego stosowania. Zdanie testu jest warunkiem poprzedzającym pobranie przez pracownika oświadczenia o obowiązku przestrzegania Programu zgodności.

Po odbytych szkoleniach każdy pracownik złożył oświadczenie o zapoznaniu się z Programem i sankcjami z tytułu niezachowywania jego reguł. Oświadczenie zawiera zobowiązanie do jego przestrzegania i jest składane zgodnie z obowiązującym wzorem (pkt II ppkt 10 Programu). Oświadczenia pracowników są przechowywane w aktach osobowych.

Zgodnie z decyzją Prezesa URE w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanego Programu zgodności PSG przedmiotowy Program wszedł w życie po upływie sześciu miesięcy od dnia doręczenia ww. decyzji PSG, czyli od dnia 28 kwietnia 2022 r. i tym samym dla Spółki powstał obowiązek przeprowadzenia szkolenia w związku z wprowadzonymi zmianami, bowiem w myśl pkt II ppkt 12 zaktualizowanego Programu zgodności pracownicy OSD zostali zobligowani do zapoznania się z zmianami w Programie zgodności. Tym samym Inspektor we współpracy z Biurem Kapitału Ludzkiego przygotował szkolenie z Programu zgodności celem jego odbycia przez wszystkich Pracowników Spółki.

Szkolenie zostało realizowane za pomocą platformy szkoleniowej oraz w formie hybrydowej dla Pracowników na stanowiskach monterskich. W trakcie trwania szkolenia była prowadzona intensywna komunikacja wewnętrzna dotycząca obowiązku wykonania szkolenia, w szczególności kilkakrotnie zostały skierowane do Pracowników Newslettery informujące o szkoleniu. Równocześnie Dyrektorzy Departamentów i Dyrektorzy Oddziałów Zakładów Gazowniczych otrzymywali komunikaty wzywające do efektywnego nadzoru nad wypełnieniem obowiązku szkoleniowego przez podległych Pracowników.

Szkoleniem ze zaktualizowanego Programu zgodności objęto wszystkich Pracowników Spółki w liczbie 11 467. Szkolenia nie ukończyli jedynie Ci Pracownicy, którzy są nieobecni z powodu długotrwałych usprawiedliwionych nieobecności. Ta grupa Pracowników Spółki zostanie przeszkolona po powrocie do pracy. Ponadto, mając na względzie rekomendacje ujęte w Wytycznych z 2019 r. Inspektor ds. zgodności w ubiegłym roku przeszkolił ze zaktualizowanego Programu zgodności wszystkich Członków Rady Nadzorczej PSG oraz Członków Zarządu PSG.

W celu zwiększenia świadomości Pracowników Operatora w zakresie zasad wynikających z Programu zgodności w pierwszym kwartale zeszłego roku w magazynie Spółki,

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

„Gazpressie” (nr 1(37)2022), ukazał się artykuł pn. „Zaostrzenie reguł Programu zgodności od 28 kwietnia 2022 r.” dotyczący zmian w Programie zgodności. W przedmiotowym artykule wyjaśniono, jakich obszarów dotyczą zmiany ujęte w Programie, ponadto przedstawiono główne założenia Programu, a także opisano proces zatwierdzania zaktualizowanego Programu. W treści artykułu zaakcentowano, że zmieniony Program uszczegółowia reguły zgodności obowiązujące w obszarach ochrony informacji sensytywnych, obsługi klienta, komunikacji, marketingu i sponsoringu, prowadzenia badań i rozwoju, ICT, outsourcingu i usług wspólnych oraz zarządzania infrastrukturą ICT.

W ubiegłym roku z inicjatywy Inspektora ds. zgodności miało również miejsce spotkanie Inspektora z Koordynatorami ds. programu zgodności, na którym Inspektor przeprowadził warsztaty dotyczące zmian w Programie zgodności oraz omówił sprawy, które były przedmiotem rozpoznania. W trakcie spotkania zostały również przedstawione wymagania wynikające z Wytycznych z 2019 r. Inspektor omówił zmiany dotyczące kluczowych obszarów merytorycznych, dla których w Programie oraz w Wytycznych zawarto szczegółowe rozwiązania, czyli przede wszystkim odnoszące się do infrastruktury informatycznej, działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej, marketingu i sponsoringu oraz outsourcingu i centralizacji usług. Przedmiotem dyskusji były również kwestie odnoszące się do funkcjonowania Operatora w przedsiębiorstwie zintegrowanym pionowo. Inspektor zwracał szczególną uwagę na zmienioną definicję informacji sensytywnych oraz przykładowy katalog tych informacji. Dodatkowo został przedstawiony proces zatwierdzenia zmienionego Programu zgodności. Celem lepszego zrozumienia kierunkowych zmian Inspektor przedstawił przykłady zachowań, które mogłyby zostać zakwalifikowane jako naruszenie przepisów Programu zgodności. Przedmiotowe warsztaty dla Koordynatorów powinny skutkować zwiększeniem poziomu wiedzy i świadomości Pracowników Spółki w lokalnych jednostkach organizacyjnych.

5. Skargi i wnioski dotyczące Programu zgodności

Informacje zgromadzone przez Inspektora ds. zgodności pozwalają stwierdzić, że w 2022 roku postanowienia Programu zgodności w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o. były realizowane prawidłowo, w szczególności:

- nie wpłynęły skargi dotyczące stosowania postanowień Programu;
- nie wpłynęły zgłoszenia o podejrzeniu wystąpienia konfliktu interesów;
- nie zwracano się o wydanie wiążącej interpretacji postanowień Programu w oparciu o pkt I.7. ppkt 10.2.Programu.

Natomiast podobnie jak w latach ubiegłych wpłynęły liczne pytania o interpretację przepisów Programu zgodności w odniesieniu do konkretnych stanów faktycznych. Bazując na prowadzonej ewidencji spraw z obszaru zgodności i niezależności OSD należy stwierdzić, że z roku na rok rośnie liczba zgłaszanych pytań oraz wniosków, co świadczy o dużym zrozumieniu obowiązków wynikających z Programu zgodności wśród kadry pracowniczej także w odniesieniu do obszarów niestanowiących podstawowej działalności Operatora.

Przestrzeganie zasad równości i niedyskryminacji w prowadzeniu działalności dystrybucyjnej stanowi cel nadrzędny dla PSG, ponieważ beneficjentem należycie wykonywanych obowiązków przez OSD jest użytkownik systemu. Spółka dokłada

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

wszelkich starań, aby odbiorcy paliwa gazowego postrzegali Operatora Sieciowego jako profesjonalny podmiot, działający transparentnie na rzecz rozwoju rynku dystrybucji paliw gazowych. Inspektor ds. zgodności inicjuje wdrażanie narzędzi mających na celu zwiększenie świadomości pracowników Spółki o regułach zgodności, a te działania są mocno wspierane przez Zarząd Spółki, podkreślający wielokrotnie w ramach komunikacji wewnętrznej oraz zewnętrznej pierwszorzędne znaczenie reguł unbundlingu oraz zgodności w relacjach z przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo oraz uczestnikami rynku spoza holdingu.

W 2022 r. pracownicy Spółki wielokrotnie zwracali się do Inspektora o zajęcie stanowiska odnośnie planowanych działań. Część spraw dotycząca zadań realizowanych przez jednostki terenowe Spółki była kierowana bezpośrednio do Koordynatorów ds. programu zgodności. Inspektor dokonywał interpretacji postanowień Programu, przedstawiając ryzyka oraz rekomendacje w zakresie możliwego sposobu rozstrzygnięcia poszczególnych spraw wraz z argumentacją przemawiającą za podjęciem lub zaniechaniem określonego działania. Pytania dotyczyły inicjatyw podejmowanych przez poszczególne obszary merytoryczne Spółki, dopuszczalnego zakresu wdrożenia regulacji holdingowych oraz działań realizowanych w ramach prac projektowych, szczegółowo przedstawione w rozdziale 4 niniejszego Sprawozdania.

Inspektor w swoich odpowiedziach udzielanych obszarom merytorycznym bardzo mocno akcentował reguły równego i niedyskryminacyjnego traktowania użytkowników systemu dystrybucyjnego, co w konkretnych sprawach oznaczało konieczność zaniechania określonego działania lub wdrożenia jego korekty. Inspektor przedstawiał możliwe scenariusze zachowań tak, aby przyjęty model działania nie prowadził do nieprawidłowości w obszarze Programu zgodności oraz niezależności OSD. Stanowiska Inspektora w poszczególnych sprawach były poparte uzasadnieniem zawierającym analizę właściwych przepisów prawa oraz wytycznych organów krajowych i unijnych.

W 2022 r. Inspektor zajął stanowisko w 340 sprawach, z zakresu Programu zgodności, a ponadto realizował działania w ramach projektów wewnętrznych PSG. W ubiegłym roku Inspektor był zaangażowany jako Członek Zespołu Projektowego w przedsięwzięcia dotyczące rozwoju rynku biometanu oraz wodoru, tworzeniu strategii Spółki, a także w projekcie B+R+I dotyczącym tworzenia aplikacji do zdalnego odczytu gazomierzy przez Klientów. Tak jak wskazano, w zeszłorocznym Sprawozdaniu, w marcu 2021 r. w jednej ze spraw zostało skierowane pismo do Prezesa URE z wnioskiem o interpretację przepisów prawa.

Pytania kierowane do Inspektora w 2022 r. odnosiły się do działań podejmowanych lub planowanych do podjęcia przez poszczególne obszary merytoryczne PSG, relacji w ramach dawnej Grupy Kapitałowej PGNiG, obecnej Grupy Kapitałowej Orlen oraz do relacji zewnętrznych z podmiotami spoza Grupy, tj. z odbiorcami paliwa gazowego, spółkami obrotu, Operatorem Systemu Przesyłowego oraz innymi Operatorami Systemu Dystrybucyjnego. Liczne pytania dotyczyły działalności komunikacyjnej Spółki, organizowania i udziału w wydarzeniach i konferencjach branżowych, angażowania się w przedsięwzięcia B+R+I oraz zasad prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej, realizacji projektów oraz możliwego zakresu współdziałania z uczestnikami rynku w ramach poszczególnych przedsięwzięć, nadzoru właścicielskiego, bilansowania, reguł

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

dopuszczalnej współpracy z podmiotami zewnętrznymi w zakresie gazyfikacji, udostępniania na zewnątrz informacji sensytywnych Spółki, działalności ubezpieczeniowej, procesów inwestycyjnych, działalności nieregulowanej, zarządzania nieruchomościami, obszaru ICT, a także cyberbezpieczeństwa.

Zgodnie z tym, co zostało wskazane w rozdziale 3 niniejszego Sprawozdania Inspektor zajmował stanowisko dotyczące przedsięwzięć holdingowych lub inicjatyw wdrażanych przez Właściciela. Najczęściej opinie dotyczyły możliwego outsourcingu usług, przeprowadzenia zakupów wspólnych z udziałem Operatora oraz kwestii związanych z przekazywaniem informacji do Właściciela w ramach wykonywanego nadzoru właścicielskiego, którego granice określa art. 9d ust. 3 Prawa energetycznego. Istotna część zadań koncentrowała się na zagadnieniach związanych z dopuszczalnym zakresem wdrożenia polityk holdingowych z poszanowaniem zasad niezależności OSD, które to obowiązek weryfikacji dopuszczalnego zakresu wdrożenia wynika wprost z zaktualizowanego Programu zgodności.

Inspektor prowadził efektywną współpracę z komórkami merytorycznymi Spółki, w szczególności realizującymi podstawowe procesy operatorskie tj. z obszarem obsługi klienta, świadczenia usługi dystrybucyjnej, bilansowania gazu, transportu gazu, inwestycji, transformacji energetycznej, bezpieczeństwa, zakupów, strategii i rozwoju, nieruchomości oraz komunikacji. W przypadku zaistnienia wątpliwości dotyczących wdrożenia określonego działania na gruncie niezależności OSD lub zasady równoprawnego traktowania użytkowników systemu dystrybucyjnego, właściwe Departamenty lub Biura Spółki występowały do Inspektora o zajęcie stanowiska w sprawie. Zadaniem Inspektora było przede wszystkim przedstawienie rekomendacji właściwego zachowania oraz szczegółowe wyjaśnienie aspektów konkretnej sprawy. Wielokrotnie analizowane zagadnienia były przedmiotem szerszych konsultacji i licznych spotkań celem wypracowania w pełni transparentnego rozwiązania, uwzględniającego biznesowy element działalności Operatora.

W ubiegłym roku, podobnie jak w latach ubiegłych, Inspektor aktywnie uczestniczył w procesie opiniowania wewnętrznych aktów prawnych przyjmowanych do stosowania w PSG. Rola Inspektora polegała na uzgadnianiu treści postanowień regulacji wewnętrznych, w tym proponowania zmian ich brzmienia. Przedmiotem gruntownej analizy Inspektora były regulacje, które zawierały postanowienia odnoszące się do reguł zgodności, między innymi w obszarach obsługi klienta, infrastruktury, bezpieczeństwa danych, badań i rozwoju, ICT, rachunkowości, prawnym, nieruchomości, komunikacji oraz sponsoringu. Szczególne zainteresowanie Inspektora koncentrowało się na proponowanych narzędziach działania Operatora pod kątem ich spójności z zasadami równoprawnego traktowania użytkowników systemu dystrybucyjnego oraz niezależności operatorskiej. W zakresie konsultacji wewnętrznych aktów prawnych Inspektor aktywnie współpracował z pracownikami Biura Regulacji odpowiedzialnymi za legislację wewnętrzną.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że opinie wydawane przez Inspektora ds. zgodności nie dotyczyły jedynie zagadnień związanych bezpośrednio z Programem zgodności, ale również złożonych kwestii odnoszących się do reguł niezależności operatorskiej określonych w przepisach art. 9d ust. 1d i 1e Prawa energetycznego oraz konfliktu interesów. Zgodnie z powołanymi przepisami prawa OSD będący w strukturze

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo pozostaje pod względem formy prawnej i organizacyjnej oraz podejmowania decyzji niezależny od innych działalności niezwiązanych z dystrybucją paliw gazowych. Operator powinien mieć pełną niezależność w zakresie zatwierdzonego planu finansowego, w szczególności w odniesieniu do autonomii decyzyjnej. Regulacja dotycząca unbundlingu funkcjonalnego ma gwarantować przestrzeganie zasady równego traktowania wszystkich użytkowników oraz potencjalnych użytkowników systemu oraz uniemożliwiać faworyzowanie określonych przedsiębiorców w stosunku do pozostałych.

W ubiegłym roku Inspektor opiniował zagadnienia odnoszące się do relacji OSD wobec innych Spółek z dawnej GK PGNiG, czuwając nad zachowywaniem dopuszczalnych granic współpracy w Grupie Kapitałowej. W efekcie tych działań Spółka wstrzymała swój udział w przedsięwzięciach opracowanych jednolicie dla Spółek z dawnej GK PGNiG. W ramach tych działań Inspektor wyjaśniał, dlaczego określone inicjatywy, projekty, regulacje nie mogą zostać wdrożone przez Operatora albo ich implementacja wymagać będzie wprowadzenia określonych modyfikacji.

W poprzednich latach Inspektor korzystał z rozwiązania przewidzianego wprost w nowych Wytycznych do Programu zgodności i skierował zapytania do Organu Regulacyjnego w sprawie interpretacji przepisów Prawa energetycznego w związku z planowanym działaniem w dawnej GK PGNiG z udziałem PSG, które budziło wątpliwości o charakterze prawno-regulacyjnym. Zgodnie z treścią ww. Wytycznych (rozdz. VI „Wdrożenie i realizacja Programu”) Inspektor jest upoważniony do występowania do Prezesa URE o ocenę lub interpretację postanowień Programu. Analogiczne postanowienie zostało ujęte w aktualizacji Programu zgodności, tj. w pkt II. ppkt 7.4. „Wdrożenie i realizacja Programu”. W treści pisma Spółka przedstawiła argumentację uzasadniającą dopuszczalność wdrożenia analizowanego działania. Obecnie Spółka czeka na końcowe stanowisko Prezesa URE, w zakresie pytania sformułowanego w 2021 r. a dotyczącego zajmowania wspólnych nieruchomości przez Operatora i podmiot z holdingu. Niewątpliwie możliwość uzyskania stanowiska Organu Regulacyjnego jest efektywnym narzędziem minimalizacji ryzyka w zakresie reguł niezależności, których stosowanie w praktyce w odniesieniu do konkretnych stanów faktycznych nastręcza trudności a błędna interpretacja w razie podjęcia decyzji biznesowej o uruchomieniu określonego działania grozi dotkliwymi sankcjami administracyjnymi.

Aktywność Inspektora w obszarze niezależności OSD pozostaje spójna z postanowieniami Regulaminu Organizacyjnego Oddziału Wsparcia PSG stanowiącymi, że poza zagadnieniami bezpośrednio związanymi ze stosowaniem i przestrzeganiem Programu zgodności, do zadań Inspektora należy wydawanie opinii dotyczących niezależności OSD. Pracownicy mogą zgłaszać skargi dotyczące realizacji reguł Programu bezpośrednio do Inspektora, Koordynatorów ds. programu zgodności lub z wykorzystaniem adresu e mail zgodnosc@psgaz.pl, który powstał wyłącznie na potrzeby dotyczące informowania o nieprawidłowościach w obszarze zgodności. Inspektor przypomina o istniejących kanałach komunikacji w obszarze zgodności, wykorzystując takie narzędzia jak Newsletter, Intranet oraz Gazpress.

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

6. Środki ochrony informacji sensytywnych

PSG opracowała i wdrożyła środki o charakterze regulacyjnym oraz technicznym, których celem jest zapewnienie najwyższego poziomu bezpieczeństwa danych przetwarzanych przez Spółkę. Z każdym rokiem te środki są rozbudowywane o nowe mechanizmy zwiększające bezpieczeństwo operacji wykonywanych na bazach danych Spółki. W ostatnich latach istotną część działań PSG w zakresie ochrony różnej kategorii danych poufnych OSD koncentruje się na zapewnieniu bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni.

Nad przestrzeganiem zasad ochrony informacji czuwają właściwe komórki organizacyjne Spółki, w szczególności Departament Bezpieczeństwa, w którego skład wchodzi Biuro Ochrony Informacji, Biuro Bezpieczeństwa Teleinformatycznego oraz Biuro Monitorowania Cyberbezpieczeństwa, a także w pewnym zakresie Departament Teleinformatyki. W zakresie ochrony informacji sensytywnych obowiązki spoczywają również na Inspektorze ds. zgodności. Właściciele wskazanych obszarów merytorycznych współpracują ze sobą w procesie zarządzania informacjami, w szczególności ich udostępniania podmiotom zewnętrznym.

W PSG chronione są następujące grupy informacji:

- informacje sensytywne w rozumieniu Prawa energetycznego oraz Programu zgodności,
- informacje niejawne w rozumieniu ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych,
- dane osobowe w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE,
- informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji,
- informacje poufne w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi,
- inne informacje prawnie chronione.

Spółka sprawuje ochronę ww. grup informacji na podstawie przepisów prawa powszechnie obowiązującego oraz właściwych regulacji wewnętrznych, które w znacznej mierze zostały przyjęte w latach ubiegłych i podlegały aktualizacji również w minionym roku. W Spółce szczegółowe zasady oraz sposób postępowania z informacjami prawnie chronionymi regulują następujące akty prawa wewnętrznego:

- „Zasady określania wymagań bezpieczeństwa teleinformatycznego dla systemów informatycznych przeznaczonych do realizacji Usług IT w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.” wprowadzane do stosowania zarządzeniem Prezesa Zarządu nr 89 z dnia 20 grudnia 2022 r.;
- „Zasady bezpieczeństwa fizycznego w zakresie ochrony osób, mienia i informacji w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.” wprowadzane do stosowania zarządzeniem Prezesa Zarządu nr 75/2022 z dnia 4 października 2022 r.;
- „Instrukcja ochrony informacji sensytywnych w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.” wprowadzona do stosowania zarządzeniem Prezesa Zarządu nr 34/2022 z dnia 20 maja 2022 r.;

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

- „Zasady Bezpieczeństwa Teleinformatycznego w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.” wprowadzone do stosowania zarządzeniem Prezesa Zarządu nr 107/2021 z dnia 14 grudnia 2021 roku;
- „Zasady zarządzania incydentami bezpieczeństwa w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.” wprowadzone do stosowania zarządzeniem Prezesa Zarządu nr 22/2021 z dnia 22 marca 2021 roku;
- „Zasady ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o.” wprowadzone do stosowania zarządzeniem Prezesa Zarządu nr 2/2021 z dnia 8 stycznia 2021 roku;
- „Bezpieczeństwo aktywów informacyjnych w PSG” wprowadzone do stosowania zarządzeniem Prezesa Zarządu nr 114/2020 z dnia 22 grudnia 2020 roku;
- „Zasady zarządzania ciągłością działania środowiska teleinformatycznego w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.” wprowadzone do stosowania zarządzeniem Prezesa Zarządu nr 34/2020 z dnia 16 kwietnia 2020 roku;
- „Zasady ochrony danych osobowych w PSG” wprowadzone do stosowania zarządzeniem Prezesa Zarządu nr 126/2018 z dnia 29 października 2018 roku;
- „Instrukcja przetwarzania informacji niejawnych oznaczonych klauzulą „zastrzeżone” wprowadzona do stosowania zarządzeniem Prezesa Zarządu nr 57/2017 z dnia 8 czerwca 2017 roku;
- „Plan ochrony informacji niejawnych” wprowadzony do stosowania zarządzeniem nr 24/2017 Prezesa Zarządu z dnia 20 marca 2017 roku.

Z perspektywy przepisów Programu zgodności kluczowe znaczenie ma ochrona informacji sensytywnych. Informacje sensytywne, czyli wrażliwe informacje gospodarcze, które w razie ich nieprawidłowego przetwarzania, mogą być źródłem nieuprawnionych korzyści handlowych są chronione w PSG na podstawie art. 9c ust. 4a Prawa energetycznego, przepisów Programu zgodności oraz ww. „Instrukcji ochrony informacji sensytywnych”. W związku z wejściem w życie w Spółce zaktualizowanego Programu zgodności, nastąpiła zmiana „Instrukcji ochrony sensytywnych handlowych”, tak aby przedmiotowa regulacja spełniała wymagania, jakie zostały określone w odniesieniu do zasad ochrony informacji sensytywnych w Programie oraz Wytycznych z 2019 r. Zmieniona została nazwa ww. Instrukcji, a także rozszerzony został zakres ochrony informacji sensytywnych zgodnie z Wytycznymi z 2019 r.

W myśl powołanych przepisów OSD obowiązany jest zachować poufność informacji handlowych, które uzyskał w trakcie wykonywania działalności oraz zapobiegać ujawnianiu, w sposób dyskryminacyjny, informacji o własnej działalności, które mogą powodować korzyści handlowe (art. 9c ust. 4a Prawa energetycznego). Przykładowy katalog informacji sensytywnych został ujęty w pkt I.6. Programu zgodności. Wśród danych sensytywnych znalazły się między innymi informacje handlowe oraz rozliczeniowe, wynikające z umów zawieranych przez OSD z użytkownikami systemu dystrybucyjnego, jak również dane pomiarowe oraz takie, które umożliwiają segmentację odbiorców.

W treści Wytycznych z 2019 r. doprecyzowano definicję informacji sensytywnych oraz określono kategorie danych, które stanowią wrażliwe dane operatorskie, do których zaliczono między innymi informacje dotyczące osób trzecich (na przykład odnoszące się do obecnych lub potencjalnych użytkowników systemu), warunki finansowe oraz

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

warunki umów, dane umożliwiające przygotowanie dedykowanych ofert, dane umożliwiające segmentację odbiorców, zmniejszenie kosztów akwizycji i utrzymania odbiorcy a także inne informacje o systemie zarządzanym przez Operatora i o jego działalności, które mogą przynosić korzyści handlowe. Wytyczne jednoznacznie stanowią, że holding nie może wejść w posiadanie danych sensytywnych Operatora z pokrzywdzeniem innych uczestników rynku, tym samym Inspektor opiniując zakres możliwych do przekazania właścicielowi informacji każdorazowo wyklucza udostępnienie danych, które posiadają wartość gospodarczą. W myśl Wytycznych informacje, które mogłyby przynieść korzyść handlową, nie powinny być przekazywane przedsiębiorstwu zintegrowanemu pionowo lub podmiotom z nim powiązanim przed ich udostępnieniem wszystkim uczestnikom rynku. Powyższe wytyczne znalazły odzwierciedlenie w zmienionym Programie zgodności, który obowiązuje w Spółce od dnia 28 kwietnia 2022 r. W Programie zgodności cały rozdział został poświęcony kwestii ochrony informacji sensytywnych.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2022 r. Inspektor aktywnie uczestniczył w procesie opiniowania udostępnienia informacji sensytywnych na zewnątrz. Ten proces opiniowania danych przetwarzanych przez Spółkę był realizowany we współpracy z Departamentem Bezpieczeństwa, z Koordynatorami ds. zgodności w oddziałach terenowych Spółki oraz kierownikami departamentów merytorycznych właściwych ze względu na przedmiot zapytania. Inspektor opiniował również wykorzystanie historycznych danych sensytywnych do opracowania tematów prac magisterskich, doktorskich, podyplomowych oraz prac na zakończenie studiów MBA dotyczących aspektów odnoszących się do dystrybucji paliwa gazowego.

Wszelka współpraca z osobami trzecimi, która wiązała się z przekazywaniem informacji sensytywnych, realizowana była na podstawie umowy o poufności. Wielokrotnie Spółka z uwagi na zakres przedmiotowy informacji sensytywnych oraz spoczywający na PSG obowiązek ich ochrony odmawiała przekazania tych danych podmiotowi zewnętrznemu, w szczególności, jeśli wniosek o udostępnienie informacji nie zawierał uzasadnienia merytorycznego dla realizacji żądania. Inspektor był zaangażowany w opiniowanie umów oraz porozumień z osobami trzecimi, na podstawie których miały być przekazywane informacje dotyczące działalności Operatora.

W ostatnich latach istotnie wzrosła liczba pism ze strony jednostek samorządu terytorialnego zawierających wnioski dotyczące udostępniania danych o zużyciu paliwa gazowego, stanie technicznym gazociągów, liczbie odbiorców paliwa gazowego, podziale na grypy taryfowe odbiorców oraz innych dotyczących rozwoju i eksploatacji systemu dystrybucyjnego. Przedmiotowe dane zgodnie z uzasadnieniem prezentowanym przez wnioskujących miały w większości posłużyć do opracowania projektów założeń zapatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla określonej jednostki samorządu terytorialnego na lata przyszłe. Powyższe zapytania były kierowane do poszczególnych Oddziałów PSG, gdzie były rozpatrywane przez Koordynatorów ds. zgodności. W przypadku wątpliwości Koordynator konsultował treść odpowiedzi z Inspektorem ds. zgodności. Z zakresu przekazania wyłączane były informacje pozwalające na identyfikację odbiorcy paliwa gazowego jako nadmiarowe w stosunku do celu ich przetwarzania przez organ administracji publicznej. Inspektor akcentował

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

zasady szczególnej ochrony danych sensytywnych także z podmiotami niebędącymi użytkownikami systemu dystrybucyjnego.

Inspektor aktywnie wspierał Departament Bezpieczeństwa w działaniach na rzecz ochrony cyberbezpieczeństwa Spółki. Ponadto należy wskazać, że każdy pracownik Spółki oraz nowozatrudniona osoba zobowiązani są odbyć szkolenie z cyberbezpieczeństwa, zawierające opis zagrożeń oraz sposobu ochrony przed nimi. Szkolenie koncentruje się na bezpiecznym przetwarzaniu danych online oraz rodzajach nadużyć w przestrzeni wirtualnej. Przedmiotowe szkolenie w postaci e-learningu jest prowadzone przez Departament Bezpieczeństwa. Aspekty dotyczące cyberbezpieczeństwa nabierają szczególnego znaczenia także w odniesieniu do aktywności operatorskiej, zważywszy na postępującą informatyzację działalności sieciowej. Warto dodać, że Komisja Europejska postrzega transformację cyfrową systemu energetycznego jako istotny element spełnienia celów związanych z redukcją emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 55% do 2030 r. oraz osiągnięciem neutralności klimatycznej do 2050 r.

W ubiegłym roku Inspektor czuwał nad transparentnością wymiany informacji pomiędzy Operatorem a przedsiębiorstwem macierzystym. Z uwagi na ograniczony zakres prawa spółki matki do sprawowania nadzoru nad działalnością Spółki Dystrybucyjnej, którego ramy określa art. 9d ust. 3 Prawa energetycznego, Inspektor w odniesieniu do pojedynczych stanów faktycznych badań, czy pytanie o przekazanie wnioskowanych danych mieściło się w granicach uprawnień właściciela. Brak zaistnienia przesłanek uprawniających do żądania danych lub niejasne podstawy prawne skutkowały wydaniem opinii o odmowie udostępnienia informacji. Inspektor sprawował kontrolę nad przepływem informacji pomiędzy PSG a PGNiG S.A., następnie PKN Orlen S.A. we współpracy z Biurem Organizacji i Nadzoru. Przedmiotowe współdziałanie polegało na kierowaniu do Inspektora pism spółki matki, które zawierały żądanie o przekazanie danych lub które choćby pośrednio dotyczyły obszaru zgodności. Proces ten przebiegał tak jak w latach ubiegłych.

Inspektor brał również udział w procesie udostępniania informacji na podstawie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, w szczególności w zakresie istnienia podstawy do zastosowania art. 5 (ograniczenie dostępu do informacji publicznej) z uwagi na to, że dana informacja jest kwalifikowana jako informacja sensytywna Operatora na podstawie art. 9c ust. 4a Prawa energetycznego. Te działania realizowane były we współpracy z Biurem Regulacji. Ponadto Inspektor w porozumieniu z Biurem Prawnym uczestniczył w konsultacji treści umów o poufności zawieranych z kontrahentami PSG przy realizacji poszczególnych projektów. Zależnie od rodzaju działalności prowadzonej przez podmiot, który przystępował do umowy o poufności, rekomendowane były postanowienia wyłączające dane sensytywne z obowiązku udostępnienia drugiej stronie.

7. Podsumowanie

Działania realizowane w obszarze zgodności w 2022 r. były kontynuacją konsekwentnie realizowanej polityki Spółki od 2013 r., kiedy Prezes URE zatwierdził Program zgodności. Niewątpliwie jednak od 2019 r., kiedy zostały opublikowane przez Prezesa URE nowe Wytoczne do Programu zgodności, nastąpiła intensyfikacja działań na rzecz zapewnienia jak najpełniejszego poszanowania reguł zgodności oraz niezależności OSD. Decydującym momentem było zatwierdzenie zmienionego Programu zgodności w 2021 r., będącego

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

efektem wydania ww. Wytycznych przez Organ Regulacyjny, a który to Program zaczął obowiązywać od kwietnia 2022 r. Znaczenie tych zmian jest o tyle niebagatelne, że dotyczą one konkretnych obszarów funkcjonowania OSD, wprowadzając szczegółowe reguły. Te zmiany regulacyjne znalazły wyraz we wdrażaniu przez Spółkę nowych rozwiązań i korygowaniu stosowanych mechanizmów, których stosowanie mogło budzić pewne wątpliwości w związku z obranym przez Prezesa URE kierunkiem bardziej rygorystycznego podejścia do rozumienia zasady niedyskryminacji oraz autonomii operatorskiej.

Ubiegły rok był dla Operatora wymagający w obszarze Programu zgodności oraz niezależności OSD nie tylko ze względu na wejście w życie ww. zmian, ale także zmiany kapitałowe wynikające z połączenia PGNiG S.A. z PKN Orlen S.A. i zmianę właścicielską dla PSG. Ten proces zapoczątkowany w 2022 r. będzie kontynuowany w 2023 r. i będzie kreował nowe wyzwania. Rola OSD i jego zadania określone ustawowo nie ulegają zmianie, zwłaszcza w odniesieniu do kluczowej zasady równoprawnego traktowania użytkowników systemu dystrybucyjnego wyrażonej między innymi w art. 9c ust. 1 Prawa energetycznego odnoszącym się do obowiązków Operatora oraz art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego regulującym proces przyłączenia do sieci gazowej.

Należy zaakcentować, że szczególne znaczenie ma wysokie zaangażowanie kadry menadżerskiej PSG w przestrzeganie zasad Programu zgodności, które owocuje podejmowaniem skorygowanych działań zgodnych z obowiązkami spoczywającymi na OSD. Nie zawsze stanowiska zajmowane przez Inspektora w odniesieniu do konkretnych stanów faktycznych były spójne z oczekiwanymi celami biznesowymi jednak pierwszeństwo znajdowało postępowanie nienaruszające norm prawa. Należy stwierdzić, że świadomość odmienności otoczenia prawno-regulacyjnego, w którym funkcjonuje Operator Dystrybucyjny w Spółce jest wysoka i satysfakcjonująca. Impuls w zakresie poszanowania reguł zgodności płynie od Zarządu Spółki do menadżerów niższych szczebli, którzy są odpowiedzialni i egzekwują właściwe postawy od podległych pracowników.

W ostatnich latach zwiększyła się skala działalności opiniodawczej Inspektora, ale zakres tematyczny analizowanych zagadnień był podobny i dotyczył w szczególności relacji w dawnej GK PGNiG, kwestii strategicznych, nadzoru właścicielskiego, infrastrukturalnych (w tym dotyczących systemów ICT), rozwojowych, finansowych, inwestycyjnych, komunikacyjnych oraz przekazywania danych sensytywnych. Inspektor często był pytany przez Zarząd Spółki i zajmował stanowisko w sprawach kluczowych dla jej prawidłowego i zgodnego z prawem funkcjonowania. Inspektor aktywnie działał jako członek zespołów projektowych, analizując kwestie prawno-regulacyjne w konkretnych sprawach dotyczących obecnej i przyszłej roli Operatora na rynku gazu, między innymi w odniesieniu do załączania biometanu do sieci gazowej oraz transportu wodoru przy wykorzystaniu systemu dystrybucyjnego. Równolegle Inspektor uczestniczył w wewnętrznym procesie legislacyjnym, opiniując przepisy aktów prawa wewnętrznego opracowywanych na podstawie polityk holdingowych. Należy zaakcentować, że ze szczególną uwagą były traktowane kwestie odrębności OSD w holdingu i granic dopuszczalnych relacji z właścicielem.

Ponadto w 2022 roku Inspektor wdrażał rozwiązania, które celem było rozpowszechnianie wiedzy o obowiązkach wynikających z Programu oraz przepisów Prawa energetycznego

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

dotyczących statusu Spółki jako Operatora Systemu Dystrybucyjnego między innymi poprzez liczne szkolenia z Programu zgodności, które były przeprowadzane za pomocą nowoczesnej platformy e-learningowej, liczne Newslettery, a także artykuły w Gazpressie. Podejmowane działania były ukierunkowane na budowanie świadomości pracowników w obszarze zgodności, kreowanie prawidłowych relacji z interesariuszami zewnętrznymi oraz ulepszanie istniejących mechanizmów. Inspektor określał prawidłowe zachowania wobec klientów oraz kontrahentów zgodnie z rolą, jaką PSG odgrywa na rynku, czyli neutralnego Operatora umożliwiającego rozwój konkurencji w segmencie sprzedaży paliwa gazowego. Ta inicjatywa będzie kontynuowana i rozwijana w kolejnych latach.

Od 2019 roku Inspektor istotną część swoich działań poświęcił zapewnieniu właściwego zrozumienia wymogów wynikających z Wytycznych do Programu zgodności z 2019 r. oraz przygotowaniu Programu zgodności, który wdrażałby rozwiązania wynikające z ww. Wytycznych. Bezspornie zaostrezenie podejście Prezesa URE do przestrzegania przez Operatora reguł zgodności nie tylko rzutuje na relacje z uczestnikami rynku, sprzedawcami oraz odbiorcami paliwa gazowego, ale również na współdziałanie OSD z innymi Spółkami w ramach przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, którego częścią jest PSG. Operator musi jednoznacznie precyzować dopuszczalne granice współpracy z właścicielem, tak aby nie naruszyć praw przedsiębiorstwa macierzystego wynikających z pełnionego nadzoru nad OSD, a jednocześnie przestrzegać wymogów unbundlingu oraz zgodności.

Tak jak to zostało wskazane wcześniej dnia 19 października 2021 roku zakończył się proces zatwierdzania zaktualizowanego Programu zgodności dla PSG. W 2022 roku jednym z większych wyzwań, jakie zrealizował Inspektor ds. zgodności było przeszkolenie wszystkich Pracowników Spółki ze zmian w Programie. Proces przeszkolenia Pracowników przebiegł sprawnie m.in. dzięki specjalnie utworzonemu szkoleniu e-learningowemu, w ramach którego każdy Pracownik zapoznał się z materiałą związaną z Programem zgodności.

Inspektor w okresie procesu zmiany Programu zgodności, czyli od 2019 r. do 2021 r. podejmował działania w duchu nowych Wytycznych, o których mowa powyżej, które znalazły odzwierciedlenie w zaktualizowanym Programie zgodności. Tym samym wydając opinie i zajmując stanowiska w odniesieniu do poszczególnych zagadnień merytorycznych Inspektor często powoływał się na interpretację przepisów prawa zawartych w Wytycznych. Dotyczyło to w szczególności obszarów ICT, bezpieczeństwa teleinformatycznego, rozwoju, nieruchomości, udostępnienia informacji sensytywnych oraz komunikacji i sponsoringu. Zmiana postępowania została też wprowadzona w odniesieniu do działalności badawczo-rozwojowej oraz zakupów wspólnych. Niewątpliwie dużym ułatwieniem w kwalifikacji określonego zachowania jako dopuszczalnego okazały się jasne reguły i przykłady ujęte w Wytycznych, w szczególności w zakresie przestrzegania i komunikowania odrębnej tożsamości Operatora.

Przestrzeganie zasad równości i niedyskryminacji w prowadzeniu działalności dystrybucyjnej stanowi priorytet dla PSG, ponieważ beneficjentem należycie wykonywanych obowiązków przez OSD jest użytkownik systemu. Spółka dokłada wszelkich starań, aby odbiorcy paliwa gazowego postrzegali Operatora Systemu Dystrybucyjnego jako profesjonalny podmiot, działający transparentnie na rzecz rozwoju

Sprawozdanie roczne
z realizacji Programu zgodności w 2022 roku w Polskiej Spółce Gazownictwa sp. z o.o.

rynku dystrybucji paliwa gazowych. Takie podejście wpisuje się w oczekiwanie wyrażone w zaktualizowanym Programie zgodności, który zaakcentował rolę „OSD jako niezależnego, bezstronnego i transparentnego moderatora rozwoju rynku gazu”.

W kolejnych latach status prawno-regulacyjny Spółki będzie oddziaływać na jej kierunkowy rozwój z uwagi na wymagania klimatyczno-energetyczne Unii Europejskiej, wyrażone między innymi w Europejskim Zielonym Ładzie, dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 zmieniającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 i dyrektywę 98/70/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do promowania energii ze źródeł odnawialnych oraz uchylającego dyrektywę Rady (UE) 2015/652 (tzw. Dyrektywa RED II) oraz licznych projektowanych regulacjach unijnych takich jak „Pakiet for 55”, Pakiet gazowy i wodorowy, których celem jest dekarbonizacja rynku gazu.

Inspektor ds. Zgodności
Kierownik Biura Zgodności

Sylwia Gładysz